

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3275/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú, valamint 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Kónya Ügyvédi Iroda, dr. Kónya Judit ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, VI. cikk (1) bekezdésének, XVI. cikk (1)–(2) bekezdéseinek, XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (mint különélő édesapa) azért indított eljárást kapcsolattartás végrehajtása iránt, mert az édesanya 2022 júniusában és júliusában nem biztosította számára a folyamatos kapcsolattartást.
- [4] A felek a folyamatos kapcsolattartás mikéntjéről egyezségeket kötöttek, amelyet a Debreceni Járásbíróság 2.P.21.268/2018/8/I. számú végzésével jóváhagyott. Ezt követően az indítványozó 2021-ben a szülői felügyelet és a kapcsolattartás megváltoztatása iránt pert kezdeményezett a Hajdúböszörményi Járásbíróság előtt, amely per az alapügy elbírálásakor 3.P.20.224/2021-es számon folyamatban volt (lásd a Hajdúböszörményi Járásbíróság 7.Pk.50.073/2022/4. számú és 7.Pk.50.091/2022/4. számú végzéseinek [4] bekezdéseit). A Hajdúböszörményi Járásbíróság a szülői felügyeleti jog és a kapcsolattartás megváltoztatása iránti perben 21-es és 28-as sorszámú végzéseivel ideiglenes intézkedésként módosította a Debreceni Járásbíróság 2.P.21.268/2018/8/I. számú végzését a folyamatos kapcsolattartást érintően. Az indítványozó (mint a per felperese) által benyújtott, 2022. évi nyári kapcsolattartásra vonatkozó, ideiglenes intézkedés iránti kérelmét azonban a Hajdúböszörményi Járásbíróság elutasította.
- [5] A felek a Hajdúböszörményi Járásbíróság előtt folyamatban volt 3.P.20.224/2021. számú per 2022. június 16-án megtartott tárgyalásán, az 54-es sorszámú jegyzőkönyv szerint a nyári időszakos kapcsolattartásról – tekintettel a nyári táborozási időszakokra – megállapodtak.
- [6] A 2022. év júniusát és júliusát érintő kapcsolattartások állított elmaradásával összefüggésben az első fokon eljáró Hajdúböszörményi Járásbíróság 7.Pk.50.073/2022/4. számú és 7.Pk.50.091/2022/4. számú végzéseiben, valamint a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú és 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzéseiben egybehangzóan állapította meg, hogy a kérdéses időszak a nyári szünet idejére vonatkozott, amely időintervallumban nem a folyamatos kapcsolattartásra vonatkozó szabályok alkalmazásának van helye, hanem a felek egyezségét jóváhagyó Debreceni Járásbíróság 2.P.21.268/2018/8/I. számú végzésének időszakos kapcsolattartásra vonatkozó szabályai az irányadók [vö. a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 27. § (5) bekezdés a) pontjával].
- [7] Az ügyben eljáró bíróságok megállapították, hogy az édesanya nem szegte meg a kapcsolattartásra vonatkozó szabályokat azzal, hogy az időszakos kapcsolattartásra a felek egyezségét jóváhagyó, Debreceni Járásbíróság 2.P.21.268/2018/8/I. számú végzése szerint járt el [vö.: a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdésével]. A Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzésének indokolásában kitért arra, hogy „a Hajdúböszörményi Járásbíróság a nyári időszakos kapcsolattartás módosítására vonatkozó ideiglenes intézkedés iránti kérelmét a kérelmezőnek a peres eljárásban elutasította, azonban az ideiglenes intézkedés nem ítélt dolog, így ítéletében a bizonyítási eljárás lefolytatását követően ettől eltérő szabályozásra is lehetősége lesz, hogyha a peres adatok azt indokolják, és a kiskorú gyermek érdekét is az szolgálja.

Tény, hogy célszerű az elsőfokú bíróság részéről egyértelműen meghatározni a nyári szünetre érvényes kapcsolattartási rendet, kimondani azt, hogyha a nyári szünidő teljes időtartamát nem osztja meg egyenlő arányban a felek között, akkor a fennmaradó részére folyamatos kapcsolattartás megilleti-e a kérelmezőt vagy sem. Az egyértelmű szabályozással kiküszöbölhető a további jogértelmezési probléma. Hangsúlyozza a törvényszék, hogy a kapcsolattartás rendjének meghatározására sem a Ptk., sem a Gyer. nem tartalmaz szabályokat, az keretjogszabály, azt a bíróság tölti ki tartalommal. Alaptalan ezért a kérelmező azon érvelése, hogy sem a Gyer.-ben, sem a Ptk.-ban nincs olyan rendelkezés, ami a tanítási szünetek időszakára kizárná, felfüggesztené, vagy szüneteltetné a folyamatos kapcsolattartást. Erre ugyanis nincs szükség, mert a kapcsolattartás rendjét a bíróság határozza meg”.

- [8] 2. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó azért állítja az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét, mert az ügyében eljáró bíróságok az Alkotmánybíróság 3067/2021. (II. 24.) AB határozatában foglalt „alkotmányos követelményével ellentétesen hozták meg döntéseiket”. Ellentétesek továbbá a végzések – az indítvány szerint – a Kúria Kfv. IV.37.720/2021/5. számú ítéletében foglaltakkal.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú végzését 2022. szeptember 1-jén, az 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzést pedig 2022. október 25-én vette át elektronikusan. Az alkotmányjogi panaszt 2022. november 2-án nyújtotta be, mindkét végzéssel szemben az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben.
- [11] A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló kérelem tárgyában hozott döntés alkotmányjogi panasszal támadható [3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [9]]. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, hiszen az Alkotmánybíróság eljárását megelőző, alapul fekvő eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [12] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon.
- [13] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdésére csak két kivételes esetben lehet alkotmányjogi panaszt alapítani, akkor, ha az indítványozó a visszaható hatályú jogalkotás vagy jogalkalmazás tilalmának megsértésére, illetve a felkészülési idő hiányára hivatkozik [lásd legutóbb például: 3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [15]; 3318/2022. (VI. 30.) AB végzés, Indokolás [13]]. Jelen ügyben az indítványozó a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem erre hivatkozott.
- [14] Így a fenti rendelkezésekre vonatkozó indítvány nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [15] 3.2. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a bíróság az Alkotmánybíróság gyakorlatát figyelmen kívül hagyva hozta meg döntését); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntéseket (a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú, valamint 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzései); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében indokolást arra nézve, hogy a támadott végzések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírói döntések alaptörvény-ellenességét és azokat – az elsőfokú bírósági döntések-re is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg.
- [16] Az indítványozó ugyanakkor az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, valamint XVI. cikk (1)–(2) bekezdései sérelmét csupán állította, alkotmányossági érvekkel nem támasztotta alá. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztja felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat,

Indokolás [212]). A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.

- [17] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [18] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a *fair* eljáráshoz való jog alkotmányos tartalma tárgyában.
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön. A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95]. A tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266]. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte, vagyis elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig – mérlegelés eredményeként – mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve {vö. 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18]; 3005/2023. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]}. Ezen általános alkotmányossági követelményeken túl az Alkotmánybíróság a gyermek jogellenes elvitelével, vagy visszatartásával összefüggő eljárások vizsgálata során foglalkozott azzal, hogyan kell érvényesülnie az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének azon eljárásokban, amelyekben kiskorú is érintett: „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel [...]” {3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [70]}. Az Alkotmánybíróság szerint az ilyen típusú eljárásokban a gyermekek érdekei feltárásának elmaradása általában sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot {3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [64]; 3005/2023. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [20] Jelen ügy ezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panaszok befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [21] A második, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az indítványozó azért állítja a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét, mert az ügyben eljáró bíróság az Alkotmánybíróság kapcsolattartáshoz való jogra vonatkozó döntését figyelmen kívül hagyta. Az Alkotmánybíróság határozatainak egésze, nem csak a rendelkező rész az Abtv. 39. § (1) bekezdéséből következően *erga omnes* kötelező erővel bír. Ekként, ha az Alkotmánybíróság egy határozatában formálisan alkotmányos követelmény kimondása nélkül foglal állást valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezéséről, vagy éppen ellenkezőleg, azt mondja ki, hogy valamely értelmezés ellentétes az Alaptörvénnyel, arra az eljáró bíróságnak ugyancsak tekintettel kell lennie ítéletének meghozatala során {lásd például: 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság döntései esszenciális tartalmának konkrét ügyben való megállapítása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében gyökerező bírói hatáskör, valójában része az alkalmazandó anyagi jogi szabályok megválasztásának és értelmezésének.
- [22] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az alkalmazandó jog megválasztása, meghatározása az ügyben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik {például: 6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]; 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [24]; 3409/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}, ezért az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy a rendes bíróságnak az alkalmazandó jogra vonatkozó döntését felülbírálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy

- az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróság érdemben vizsgálta azt a kérdést, hogy a gyermek édesapját megillette-e a folyamatos kapcsolattartás a nyári időszakban, végzéseik indokolásában számot adtak az ügyre irányadó, egyezséget jóváhagyó járásbírói végzés tartalmáról és az abból levont következtetéseiről. A Debreceni Törvényszék 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzésének indokolásában utalt arra, hogy „[a] kapcsolattartás szabályozása körében a gyermek érdekét kell figyelembe venni, és nyilvánvalóan nem szolgálja a gyermek érdekét az, hogy az őt gondozó szülővel a nyári szünet időtárama alatt ne tölthessen hosszabb időt együtt”. 1.Pkf.20.899/2022/2. számú végzésének indokolásában pedig a Debreceni Törvényszék felismerve az ügy alapjogi érintettségét kifejtette: „A törvényszék álláspontja szerint jelen szabályozással nem sérül a kérelmező Alkotmánybíróság által kifejtett neveléshez fűződő joga, mert az időszakos kapcsolattartás szabályozva van, a nyári szünetben a kérelmező kétszer két hét időtartamot a gyermekkel zavartalanul együtt tölthetett”.
- [24] Az indítványozó végső soron sérelme okaként azt jelöli meg, hogy a bíróság vele ellentétes következtetésre jutott az irányadó egyezség, a folyamatban volt peres eljárás során elrendelt ideiglenes intézkedések és a Gyer. 27. § (5) bekezdés a) pontja alapján. Önmagában azonban az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek és magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [25] Az Alkotmánybíróság kiemeli továbbá, hogy a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.899/2022/2. számú végzésének indokolásában, amelyet a 1.Pkf.21.083/2022/2. számú végzésének indokolásában megismételt, az előtte fekvő ügyet a Kúria nemperes eljárásban hivatkozott Kfv.IV.37.720/2021/5. számú ítéletétől elhatárolta, tekintettel arra, hogy az az ünnepnapra eső kapcsolattartás végrehajtása tárgyában született. Egyébiránt a Kúria ezen ítéletének elvi tartalma a Debreceni Törvényszék döntéseit támasztja alá.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján nem talált olyan körülményt, amelyet a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [27] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjába foglalt törvényi feltételeknek, illetve a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2553/2022.

